

AİLE EĞİTİMİ KURSLARININ YETİŞKİN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Ferhat AY**
Gülsün ŞAHAN***

Özet

Bu araştırmanın amacı, Aile Eğitimi Programları kapsamında verilen kursların, katılımcı ebeveynlerin anne babalık davranışlarını ve becerilerini geliştirmesindeki katkılarının tespit edilmesi ve bu kursların yetişkin eğitimi açısından etkililiğinin değerlendirilmesidir. Bu nedenle çalışmada, eğitmen ve kursiyer anne-babaların konu ile ilgili düşünce ve görüşleri belirlenerek değerlendirilmiş ve önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma da Bartın ilinde Aile Eğitimi Kursları eğitimi veren 8 eğitmen ve bu kurslara katılıp, başarı ile tamamlayan 25 kursiyer anne-baba olmak üzere toplam 33 kişi ile çalışılmıştır. Sonuç olarak araştırmada, aile eğitimi kurslarının, araştırma grubunca önemsendiği, yaygınlaştırılması, hatta zorunlu tutulmasının düşünüldüğü, ancak anne baba katılımına ilişkin bir takım sorunlara çözümler bulunması gerektiği görülmüştür. Araştırma, aile eğitimi programları ile ilgili olarak yetişkin eğitimi açısından başka bir araştırmaya rastlanmamış olup, bu yönüyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Yetişkin Eğitimi, Aile Eğitimi Programı, Hayat Boyu Öğrenme

THE EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF THE FAMILY EDUCATION COURSES IN THE CONTEXT OF ADULT EDUCATION

Abstract

The purpose of this study is to determine the contributions of the courses within the scope of Family Education Programs in improving parenthood behaviors and skills of the participant parents and to evaluate the effectiveness of these courses in terms of adult education. So, in this study, thoughts and opinions of educators and trainee parents have been identified and evaluated and it is aimed to improve the proposals. The study has been carried out with 33 people in Bartın consisting of 8 educators providing Family Education Courses and 25 trainees who have taken part in these courses and successfully completed them. Consequently, related to the courses, it has been seen that the courses are attached importance by the trainees and they are planned to be disseminated and made compulsory. However, it is considered to be a must to find solutions to the problems regarding a number of issues relating to the participation of the parents. With regard to family education programs; another study in terms of adult education has not been detected, so it is believed to contribute to the field in this respect.

Keywords: Family, Adult Education, Family Education Program, Lifelong Learning

* Bu çalışma ERTE 1.Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Öğretmen Eğitimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuş olup Ferhat AY tarafından Gülsün ŞAHAN danışmanlığında hazırlanan aynı adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

**MEB Öğretmen, ferhatay32@hotmail.com

***Dr.Öğr.Üyesi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, gsahan@bartin.edu.tr

Giriş

1.1. Problem

Günümüz dünyası bilgi çağını yaşamaktadır. Bu çağın en büyük özelliklerinden birisi bilginin ve teknolojinin hızlı ilerlemesidir. Bilgi ve teknolojideki hızlı ilerleme şüphesiz toplumları ekonomik, sosyal, kültürel ve yaşamsal anlamda oldukça fazla etkilemektedir. Bu hızlı değişim anne babalar ile çocukları arasında kuşak çatışmalarına yol açmakta, iletişim sorunları beraberinde aileden kopuk bireyler yetişmesini getirmektedir. Okullar çocukların değişen dünya şartlarına ayak uyduran, bilgi ve teknolojideki hızlı değişime uyum sağlamış bireyler haline gelmeleri yönünde eğitim öğretim vermektedir. Şüphesiz okullarda verilen eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında en önemli katkı çocuğun anne babasının yapacağı katkıdır. Bu katkı sosyal öğrenme anlamında örnek olma yoluyla olabileceği gibi, çocuğun hayatı anlama ve anlamlandırma, kendi potansiyelinin farkında olma ve bu potansiyeli ortaya çıkartmada ona yol göstermek şeklinde de olabilir. Ancak günümüzde, bu özelliklere sahip olabilecek bir anne babanın kendi çocukluk ve gençlik döneminde aldığı eğitim öğretim ile bunu başarabilmesi pek mümkün görünmemektedir. Anne babaların çocuklarının eğitimlerine katkı sağlayabilmeleri için öncelikle kendi eğitimlerini dinamik bir hale getirmeleri, kendilerini sürekli yenileyen ve geliştiren bireyler olmaları gerekmektedir. Tam da burada karşımıza yaşam boyu öğrenme kavramı çıkmaktadır. Yaşam boyu öğrenme; “bireyin yaşamı boyunca bilgisini, becerilerini, yeterliklerini bireysel, sosyal ya da mesleki olarak geliştirmeyi amaçlayan tüm etkinlikler olarak tanımlanmaktadır” (Avrupa Komisyonu, 2002). Yaşam boyu öğrenme kapsamında örgün öğrenme, yaygın öğrenme, mesleki eğitim, teknik eğitim, hizmet içi ve hizmet dışı tüm eğitim ve öğretimler yer almaktadır. Son zamanlarda Türkiye’de yaşam boyu öğrenme bağlamında gerçekleştirilen en önemli yetişkin eğitimi çalışmalarından birisi olarak karşımıza Aile Eğitimi Kursları çıkmaktadır. Aile Eğitimi Programları ebeveynlerin eğitime bakış açıları ve çocuklarına yaklaşım tarzları çocukların yetiştirilmesi ve toplumun gelişmesi için son derece önemlidir. Tomar (2007), Eğitimin; toplum yapısını, ekonomik hayatı, kültürü ve pek çok değişkeni etkileme özelliğine sahip bir sistem olduğunu vurgularken, Ünlü (1986), “sadece çocuğu dikkate alan, tüm çabayı çocuk üzerinde toplayarak, aileyi göz ardı eden eğitimin, yetersiz, etkisiz ve güç olduğunu belirtmektedir.” Çomaklı (2006) da “evlenme ve aile yaşamı ile ilgili eğitimin evde başlaması gerekliliğini ortaya koymakla birlikte ailelerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını vurgulamakta ve aile eğitiminin gerekliliğini ortaya koymaktadır.” Bu bağlamda Aile Eğitimi Kursları anne babaların çocuklarını yetiştirirken daha bilinçli hareket edebilmeleri ve onların hayatta mutlu olacakları tercihleri yapmalarında iyi birer rehber olmalarında destek sağlamaktadır. Cavkaytar (2000), “Aile eğitiminin temel amacının; anne babaları, anne babalığın değişik yönleriyle ilgili bilgilendirmek, bilinçlendirmek ve beceri sahibi yapmak olduğunu belirtmektedir.” Üstünoğlu (1991) da, “anne-baba eğitiminin amacını; ailelerin çocuk gelişim ve eğitimi konusunda bilgilendirilmelerini sağlamak, her yaşın gelişim özelliğine göre çocuklarını tanımlarına yardımcı olmak, anne-babaları çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurmanın önemi konusunda bilgilendirmek, çocukların davranış ve alışkanlıklarını değiştirme yollarını öğretmek olduğunu dile getirmektedir. Bireyin kendi ailesini seçme hakkına sahip olmamasına karşılık, çocukların toplumsal ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olarak yetişebilmeleri için uygun ortamların kurulması ve sürdürülmesi, ailenin bilgili olması ve bilinçli davranmasına bağlı olmaktadır” (Yavuzer, 1993). Okullarda verilen eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşabilmesi için en önemli etkenlerden biri de ailenin bilinçlenmesinin sağlanmasıdır. 20-30 yıl öncesinin bilgi ve teknolojisyle büyümüş ve eğitim öğretim almış bir anne babanın günümüz dünyası şartlarında yaşayan çocuklarını anlayabilmesi ve kendini geliştirmeden çocuklarına yaklaşımlarını günümüz dünyasına

uyarlayabilmesi oldukça zor bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullarda başarısızlık sorunu yaşayan öğrencilerin öğretmenleri, genellikle bu öğrencilerin anne babalarının, okul ile işbirliği içinde olmamalarından kaynaklı sorunlardan bahsetmektedir. Bu da bize aile eğitiminin ve aile eğitimi ile sağlanacak okul-aile işbirliğinin önemini göstermektedir.

Bu çalışmada, Türkiye’ de verilen aile eğitimi programları türlerine yer verilerek, aile eğitiminin gerekliliği ve önemi irdelenecektir. Türkiye’ de yapılan aile eğitimi kurslarında kullanılan öğrenme-öğretme yöntem teknikleri ele alınarak, kursların yetişkin eğitimi ilkelerine uygunluğu değerlendirilecektir. Yaşam Boyu Öğrenmenin en önemli unsurlarından biri olan Aile Eğitimi programlarının, programa katılan ailelere, iletişim becerileri, gelişim psikolojisi, olumlu tutum ve davranış kazandırma açılarından nasıl bir değişim ve gelişim sağladığının tespitinin yapılması, eğitici ve kursiyerler açısından kursların değerlendirilmesi, bu kurslar sonunda anne babaların çocuklarına yaklaşımlarında değişiklik olup olmadığının ortaya konulması araştırmanın problemi teşkil etmektedir. Kısacası, yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli yer tutan yetişkin eğitiminin günümüzdeki en önemli uygulamalarından olan aile eğitimi programlarının, eğitsel ve toplumsal gelişme açısından etkililiği değerlendirilecektir. Çalışmada, MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Aile Eğitimi Programları kapsamında, halk eğitim merkezleri bünyesinde açılan Aile Eğitimi kurslarının, eğiticiler ve anne babaların bakış açıları ile irdelenmesi, bu programların etkililiği, aksayan yönlerinin tespiti, öğrenci başarısının yanı sıra öğrencinin anne baba tarafından tanınması ve anne babanın doğru iletişim kurarak çocuğuna yaklaşımının tespiti ve önemi üzerinde duracaktır. Bu haliyle çalışmanın gelecekte yapılacak araştırmalara ışık tutacağı, eğitim-öğretim sürecinin vazgeçilmez unsurları olan yönetici, öğretmen ve velilere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Aile Eğitimi Programları kapsamında verilen kursların, katılımcı ebeveynlerin anne babalık davranışlarını ve becerilerini geliştirmesindeki katkılarının tespit edilmesi ve bu kursların yetişkin eğitimi açısından etkililiğinin değerlendirilmesidir. Genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Aile eğitimi kavramı Aile Eğitimi Programı kurslarına katılan eğitmen ve katılımcılar tarafından nasıl algılanmaktadır?
2. Açılan Aile Eğitimi Programı kurslarında anneler ile babalar arasında katılım farkı nedir?
3. Aile Eğitimi Programı kurslarına katılan kursiyerler kurs bittikten sonra anne ve baba tutumlarını öğrenmişler midir?
4. Aile Eğitimi Programı kurslarında yer alan katılımcılar “Etkili İletişim Becerilerini” öğrenmişler midir?
5. Aile Eğitimi Programı kurslarının, ebeveynlerin olumlu anne ve babalık becerilerinin geliştirilmesine katkısı var mıdır?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırmalar; en basit anlamda nitel verilerin toplanmasını ve analizini gerektiren çalışmalardır. Durumları ve olayları katılımcıların bakış açılarından anlamaya çalışılır” (Büyüköztürk vd, 2012). “Nitel araştırmalar; görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı olay ve algıların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konulmasını amaçlayan bir sürecin izlendiği araştırmalardır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39).

Araştırmada, Aile Eğitimi Programları kapsamında verilen kursların, katılımcı ebeveynlerin anne babalık davranışlarını ve becerilerini geliştirmesindeki katkılarının tespit edilmesi ve bu kursların yetişkin eğitimi açısından etkililiğinin değerlendirilmesi bakımından en uygun yöntemin nitel araştırma yöntemi olduğuna karar verilmiştir. Bu çalışmada Aile Eğitim Programlarının ailelere katkısı aile görüşlerine göre değerlendirilmiş programlar içerik yönünden değerlendirilmemiştir.

Çalışma Grubu

MEB HBOGM' ne bağlı Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulları' nda düzenlenen Aile Eğitimi kurslarının, durumuna bakmak üzere HBOGM tarafından verilen eğitimleri alarak bu kurslarda eğitici olma sertifikası alıp, Bartın ilinde Aile Eğitimi kursları açan eğitimcilerden gönüllü olan 8 eğitici, çalışma grubuna dahil edilmiştir. Kursiyer görüşlerine ilişkin çalışma grubu oluşturulurken Maksimum Çeşitlilik Örneklem yöntemi kullanılmıştır. Maksimum Çeşitlilik Örneklemde amaç, çeşitlilik gösteren durumlar arasındaki benzer ve farklı durumları ortaya koymaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Dikkat edilmesi gereken nokta, örneklem yansıtılacak çeşitlilik durumlarının araştırmanın amacını gözeterek karar verilmesidir (Büyüköztürk vd. 2012: 90). “Örneklem seçimindeki hedef; çalışılan konu ile ilgili olarak daha fazla bilgi sunacak kişilerin seçimi olup sayı konusunda esnek olunabileceğini belirtmektedir” (Patton, 1990, Akt. Şahan, 2012). Bu amaçla Maksimum Çeşitlilik Örneklemesi yoluyla seçilen toplam 8 kişilik eğiticinin ve 25 kişilik kursiyerin görüşleri görüşme tekniği ile alınarak Aile Eğitimi Programları kapsamında verilen kursların, katılımcı ebeveynlerin anne babalık davranışlarını ve becerilerini geliştirmesindeki katkılarının tespit edilmesi ve bu kursların yetişkin eğitimi açısından etkililiğinin değerlendirilmesine çalışılmıştır.

2014 yılında Bartın ili Kurucuşile ilçesinde Kurucuşile Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu bünyesinde toplam 7 adet Aile Eğitimi Kursu düzenlenmiş, bu kurslara toplam 137 kursiyer katılmış ve bu kursiyerlerden 80' i 14 hafta süren kursları başarı ile tamamlamışlardır. Araştırmada, kursları başarı ile tamamlayan 80 kursiyerden seçilen 25 kursiyer ile görüşme yapılmıştır. Aile Eğitimi Kurslarında eğiticilik yapabilecek öğretmenler HBOGM tarafından eğitimlere alınmış ve Eğitici Belgesi almışlar ve bu kurslarda sadece eğitici belgesi olanlar görev alabilmiştir. Eğitimcilerin tamamı ile görüşme yapılırken, kursiyerlerden henüz evli olmayan ve çocuk sahibi olmayan 2 kadın kursiyer ile ilçe genelinde kurslara katılan 2 erkek kursiyer maksimum çeşitliliği sağlamak maksadı ile çalışma grubuna dahil edilmiştir. Diğer kadın kursiyerler ilçe merkezi ve farklı köylerden seçilerek sosyo-ekonomik farklılıklara sahip aile yapılarının çalışmaya yansıtılması hedeflenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan eğitimcilerin ve kursiyerlerin kişisel bilgilerine ait veriler Tablo 1'de yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde kurslarda eğitim veren eğitimcilerin (5kişi) kadın ve (3 kişi) erkek eğitimciden oluştuğu görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan eğitimcilerin yaş aralıklarına bakıldığında; büyük oranda eğitimcilerin (5 kişi) 25-34 yaş grubunda oldukları, eğitimcilerden (1 kişi) 35-44 yaş grubunda olduğu ve yine eğitimcilerden (2 kişi) 44 yaş ve üstü yaş grubunda olduğu görülmüştür. Eğitimcilerden sadece (1 kişi) yönetici olarak çalışmakta iken, büyük oranda eğitimciler (7 kişi) öğretmen olarak görev yapmaktadırlar. Çalışma grubunda yer alan eğitimcilerin mesleklerinde kaçınıcı yıllarını icra ettiklerine ilişkin bulgular incelendiğinde 2 eğitimcinin 1-5 yıl, 3 eğitimcinin 6-10 yıl, 1 eğitimcinin 11-15 yıl ve 2 eğitimcinin 16 yıl ve üstü hizmet yılına sahip olduğu görülmektedir. Eğitimcilerin medeni durumlarına ilişkin bilgiler incelendiğinde, eğitimcilerin büyük bir oranda (7 kişi) evli ve sadece (1 kişi) eğitimcinin bekar olduğu görülmektedir. Eğitimcilerin çocuk sahibi olma

durumları ele alındığında, eğitimcilerden (2 kişi) çocuk sahibi değilken, (6 kişi) çocuk sahibidir. Çalışma grubunda yer alan eğitimciler büyük oranda (6kişi) lisans mezunu iken, (2 kişi) yüksek lisans mezunudur.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Eğitimcilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Grup	F	%
Cinsiyet	Kadın	5	62,5
	Erkek	3	37,5
	Toplam	8	100
Yaş	18-24	0	0
	25-34	5	62,5
	35-44	1	12,5
	44 Yaş Ve Üstü	2	25
	Toplam	8	100
Meslek	Öğretmen	7	87,5
	Yönetici	1	12,5
	Toplam	8	100
Çalışma Yılı	1-5	2	25
	6-10	3	37,5
	11-15	1	12,5
	16+	2	25
	Toplam	8	100
Medeni Hali	Bekar	1	12,5
	Evli	7	87,5
	Diğer	0	0
	Toplam	8	100
Çocuk Sahibi Olma	Hayır	2	25
	Evet	6	75
	Toplam	8	100
Eğitim Düzeyi	Önlisans	0	0
	Lisans	6	75
	Yüksek Lisans	2	25
	Doktora	0	0
	Toplam	8	100

Çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin meslekleri incelendiğinde kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun (18 kişi) ev hanımı olduğu görülmektedir. 2 kursiyer Halk Eğitim Merkezi kurslarında usta öğretici olarak görev yapmakta iken, 1 kursiyer emekli, 1 kursiyer muhasebeci, 2 kursiyer esnaf ve 1 kursiyer de memur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kursiyerlerin medeni haline bakıldığında büyük bir çoğunluğu (23 kişi) evli iken sadece (2

kişi) bekarıdır. Bekar olan kursiyerlerin kursa katılım nedeni, öğrenci olan kardeşleriyle daha iyi ilgilenmek ve geleceğe dönük kendilerini geliştirmek maksadında oldukları görülmüştür. Kursiyerlerin çocuk sahibi olma durumları incelendiğinde bekar olan 2 kursiyerin çocuklarının olmadığı, diğer 23 kursiyerin de çocuk sahibi oldukları görülmüştür. Çocuk sahibi olan kursiyerlerden (3 kişi) 1 çocuk sahibi, (14 kişi) 2 çocuk sahibi ve (6 kişi) ise 3 çocuk sahibidir. 4 ve üstü sayıda çocuk sahibi olan kursiyer bulunmamaktadır. Çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu (13 kişi) ilköğretim düzeyinden, (11 kişi) ortaöğretim düzeyinden, sadece (1 kişi) lisans düzeyinden mezun olmuştur.

Tablo 2. Çalışma Grubunda Yer Alan Kursiyerlere İlişkin Demografik Bilgiler

	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	23	92
	Erkek	2	8
	Toplam	25	100
Yaş	18-24	2	8
	25-34	12	48
	35-44	8	32
	44 Yaş ve üstü	3	12
	Toplam	25	100
Mesleği	Ev Hanımı	18	72
	Usta Öğretici	2	8
	Emekli	1	4
	Muhasebeci	1	4
	Esnaf	2	8
	Memur	1	4
	Toplam	25	100
Medeni Hali	Bekar	2	8
	Evli	23	92
	Diğer	0	0
	Toplam	25	100
Çocuk Sahibi Olma	Evet	23	92
	Hayır	2	8
	Toplam	25	100
Çocuk Sayısı	0	2	8
	1	3	12
	2	14	56
	3	6	24
	4+	0	0
	Toplam	23	100
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	13	52
	Ortaöğretim	11	44
	Lisans	1	4

	Diğer	0	0
	Toplam	25	100

3.3. Verilerin Toplaması

Araştırmada veriler görüşme yöntemi ile yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir. Görüşmelerin yapılabilmesi için, HBOGM Aile Eğitimi Programlarında yer alan ve Aile Eğitimi Kurslarında kursiyerlere verilen kazanımların araştırma amaç ve alt amaçlarıyla ilişkili ve ortak olanları dikkate alınarak, eğiticiler için Eğitici Görüşme Formu, kursiyerler için Kursiyer Görüşme Formu oluşturulmuştur. Oluşturulan formlar kapsam geçerliliği bir uzman tarafından değerlendirildikten sonra, formların ölçüt geçerliliği için başka bir uzmanın görüşleri alınmıştır. Daha sonra formlar çalışma grubunda yer almayan ve Aile Eğitimi Kurslarına katılmış olan kursiyerlerden 3 kişiye uygulanarak, formların uygulanabilirliği test edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan eğiticiler ile görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme esnasında eğiticiler tarafından ifade edilenler anında not edilerek veriler elde edilmiştir. Kurucuşile ilçesinde Aile Eğitimi veren eğitici öğretmenlerin 1 kişi hariç diğerleri ilçeden il merkezine atama ve yer değiştirme ile gittikleri için söz konusu kişilerden 1 hafta önce telefonla randevu alınarak kararlaştırılan yer ve zamanda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İlçe merkezinde çalışmaya devam eden eğitici öğretmen ile kendisi doğum izninde olduğu için evinde ziyaret edilerek, görüşme burada gerçekleştirilmiştir. Ulus ilçesinde aile eğitimi veren eğiticilerle yine belli bir süre öncesinden randevu alınarak, görev yaptıkları okullarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Eğiticilerle yapılan görüşmeler ortalama 30-40 dakika arası sürmüştür. Çalışma grubunda yer alan 25 kursiyer ile yarı yapılandırılmış form ile görüşme yapılarak araştırma için veri elde edilmiştir. Kurucuşile ilçesinde 2 köy merkezi ve ilçe merkezinde açılmış olan toplam 7 adet kurs bulunmaktadır. Çalışma grubunda yer alacak olan kursa katılıp başarı ile tamamlayanlara ait kursiyerlerin listesi Kurucuşile Halk eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğünden alınarak, tüm kurslardan örnek teşkil edecek 25 kişi seçilerek, daha önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşmeler yapılmıştır. Söz konusu kursiyerler E-Yaygın Otomasyon sistemine kayıtlı telefon numaralarından aranarak belli tarih ve saatlerde randevulararak buldukları köyde bulunan okullara çağırılmış ve okul yönetiminin gösterdiği salonlarda görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde anında not alma yöntemi kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Eğitici ve kursiyerlerin cevapları nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz ve içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın alt amaçlarına hizmet edecek şekilde oluşturulan görüşme sorularına alınan cevaplara göre betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Bazı verilere ilişkin verilen cevaplardan ortak kategoriler oluşturularak içerik analizi yapılırken, bazı veriler olduğu gibi yansıtılmıştır. Görüşmeler esnasında kurs veren eğiticiler E (Eğitici), kursiyerler ise K (kursiyer) olarak kodlanmıştır. Yazılı yapılan görüşmeler satır satır okunarak veriler çözümlenmiş, bu veriler arasında benzer kavramlardan temalar oluşturulmuş, sonra bu temalar araştırmanın alt amaçlarına dönük olarak düzenlenerek analizi yapılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda tablolar düzenlenerek bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Görüşmeleri olduğu gibi yansıtılmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik eğitici ve kursiyerlerin görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Görüşmeler yoluyla toplanan nitel veriler, eğitici ve kursiyer görüşleri olarak iki kategoride ele alınmıştır.

a)Eğiticilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde Aile Eğitimi Programları kapsamında açılan kursların yetişkinlerin eğitimi açısından etkililiğine ve kursiyer anne babaların davranış ve becerilerini geliştirilmesindeki etkisine ilişkin eğitici bakış açısını içeren bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Aile Eğitimi kurslarını veren eğiticilerin aile eğitimine ve gerekliliğine bakış açılarını belirlemek amacıyla ilk olarak, Aile Eğitimi kursu vermiş olan eğitimcilerle “Ailelerin Eğitimi kurslarının gerekliliği konusunda ve kurs süresi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar Tablo 3 de görülmektedir.

Tablo 3:Eğiticilere Göre Aile Eğitiminin Önemi

Aile Eğitiminin Gereklik Sebepleri	Kursiyerler	f
Çocuğun Kişisel Gelişimi	E3-E5-E8	3
Bireysel Gelişim	E6	1
Zorunluluk	E2	1

Tablo 3 incelendiğinde, çalışma grubunda yer alan eğiticilerden üç kişi aile eğitiminin gerekli olmasının nedenini çocukların kişisel gelişimlerinin sağlanmasına, bir eğitici yetişkinler için bireysel gelişim sağlanmasına ve yine bir eğitici aile eğitimi kurslarının zorunlu olması gerekliliğine bağlamıştır. Aile eğitiminin bir zorunluluk olması gerektiğini düşünen bir eğitici;

“Ailelerin eğitimi kesinlikle gereklidir. Ehliyetsiz araba kullanamazken, hatta kalorifer bile yakamazken ehliyetsiz çocuk yetiştirilebileceğini düşünmek pek sağlıklı bir bakış açısı olmasa gerek. Eşler evlenmeden önce evlilik ve aile kurumu ile ilgili bebek sahibi olmayı düşündükleri zamanda sırasıyla 0-3 yaş,3-6 yaş, 7-11 yaş ve12-18 yaş aile eğitimlerini almalılar (E2)” demiştir. Bu eğitici çocuk yetiştirmek için evlenmeden önce daha çocuk sahibi olmadan aile eğitimi kurslarını anne babaların alması gerektiğini vurgulamaktadır. Bunun bir zorunluluk olması gerektiğini belirtmektedir. Eğiticilerin düşüncelerinin ortak yönü anne babaların bu kursları çocukları için almaları gerektiği yönündedir. Eğiticilerin verdikleri cevaplar dikkate alındığında, yetişkin eğitimi bağlamında verilen bu kursların kazanımlarının, anne babaların çocuklarına faydalı bireyler olma konusuna odaklandığı görülmektedir.

Aile Eğitimi kurslarını veren eğitimcilerin, düzenlenen Aile Eğitimi kurslarına anne babaların katılım durumlarını ve bu durumların ortaya çıkış sebeplerine ilişkin sorular yöneltilmiş ve alınan cevaplar Tablo 4’ te sunulmuştur.

Tablo 4. Eğiticilere Göre Aile Eğitimlerine Katılım Oranlarının Düşük olmasının Nedenleri

Aile Eğitimine KatılımOranlarının Düşük Olma Nedenleri	Kursiyerler	f
Tanıtım Yetersizliği	E3-E7	2
Bilgisizlik	E6-E7	2

Ulaşım	E3	1
Maddi Destek Olmaması	E3	1
Çocukları Bırakacak Kişi Olmaması	E3	1
Kurs Saatleri	E7	1

Tablo 4 incelendiğinde aile eğitimlerine katılım konusunda yeterli kursiyer sayısına ulaşamadıklarını belirten eğiticiler bu durumun nedeni olarak; iki kişi kursların tanıtımının yetersiz olması, iki kişi anne babaların bu konuda bilgisiz olmaları, bir kişi ulaşım sorunu olması, bir kişi kursların kursiyerlere maddi destek sağlamaması, bir kişi anne babaların kurs saatlerinde çocuklarını bırakacakları birilerinin olmaması ve yine bir kişi kurs saatlerinin iş saatlerinde ve çocukların okul çıkış saatlerinde olması olarak belirtmişlerdir. Kurs başlangıcında hedeflenen kursiyer sayısına ulaşamadıklarını belirten eğiticilerden biri;

“Hedeflenen katılımcı sayısının bir kısmına ulaşamamıştır. Bunun nedeni olarak bölgenin coğrafi konumu(ulaşım), programın tanıtımının yeterli yapılamaması, katılımcılara kurs sonucunda maddi bir destek sağlamayacağı, katılımcıların kurs süresince çocuklarını bırakacakları kişi olmaması gösterilebilir (E3)” diyerek aile eğitimlerine katılımın az olmasını ulaşım, program tanıtımının yeterince yapılamamasına, kursiyerlere maddi destek sağlanamamasına ve kursiyer anne babaların çocuklarını bırakacakları kimselerin olmamasına bağlamaktadır. Bir diğer eğitici;

“0/18 Yaş aile eğitim programı Türkiye’de uygulanan programlar içerisinde en geniş kapsamlı olanıdır. Hayat boyu öğrenme genel müdürlüğü verilerine göre bugüne kadar ülkemizde 35000 üzerinde aile eğitim konulu kurs düzenlenmiş ve 1,5 milyonu aşkın kişi bu kurslara katılmıştır. Bu rakamların yaklaşık yarısına yakın bir kısmı 0/18 yaş aile eğitim programına aittir. Ancak bu rakamlar ülke nüfusuna göre halen yeterli düzeyde değildir. Özelde kendi eğitimlerimde cevap verecek olursam, her kurs döneminde gerekli olan katılımcı sayısına ulaşmış bulunuyorum. Ancak aileler bu eğitimler konusunda yeterince bilgi sahibi değiller. Okullardaki günü birlik veli toplantıları ile karıştırılmaktadır. Bizim eğitimlerimiz katılımcı, aktif öğrenmeyi hedef alan eğitimlerdir (E6)” diyerek aile eğitimine katılımın düşük olmasının sebebini, anne babaların bu konuda yeterince bilgi sahibi olmamalarına bağlamaktadır. Aile eğitimi kurslarına katılımın yetersiz görülmesinin sebepleri incelendiğinde ekonomik, kültürel bir takım etkenler öne çıkmaktadır. Türkiye’de hayat boyu öğrenmeye katılım oranları ile AB ülkelerindeki hayat boyu öğrenmeye katılım oranları karşılaştırıldığında, ülkemizde henüz istenilen oranlarda katılım olmadığı görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı ilçe nüfusunun köyleriyle birlikte 8000 civarında olduğu ve bu kursa 2014 yılında katılan ve tamamlayan kursiyer sayısının 80 olduğu düşünüldüğünde, kurslara katılımın az düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bunun sebepleri arasında ulaşım zorluğu ekonomik getirinin olmaması, kursların okul saatinin dışında yapılması, androgojik açıdan öğrenme ilgi ve hedefinin uyanmaması ve yeterince tanıtımın yapılamaması sayılabilir.

Aile Eğitimi kursları veren eğiticilere, kurslara katılım oranlarında anne ve babalar arasındaki farka ilişkin “Kurslara anneler ile babalar eşit oranda katılıyorlar mı? Eşit oranda katılım yoksa sebepleri nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Eğiticilerin tamamı sorunun ilk bölümüne annelerin babalara göre daha yoğun katıldığını, babaların katılım oranının son derece düşük olduğunu belirtmişlerdir. Babaların kurslara katılım oranlarının düşük olmasının nedenleri konusunda alınan cevaplar Tablo 5’de sunulmuştur. Tablo 5 incelendiğinde eğiticilerden üç kişi kurs saatleri erkeklerin iş saatlerine denk geldiği için erkeklerin katılımı

az derken iki kişi babaların isteksiz olduğunu, bir kişi kadınların yoğun olmasının erkek katılımını engellediğini ve bir kişi kursların erkeklerin ilgi alanına girmediğini belirtmiştir.

Tablo 5: Eğitimciler Göre Babaların Kurslara Katılım Oranının Düşük Olmasının Nedenleri

Babaların Kurslara Katılım Oranının Düşük Olmasının Nedenleri	Eğiticiler	f
İş Saatleri	E-2-E3-E4	3
Babalar İsteksizler	E1-E8	2
Kadınların Yoğun Olması	E5	1
Erkeklerin İlgi Alanına Girmiyor	E6	1

Babaların kurslara annelere göre daha az katılım göstermesinin nedenini iş saatlerine bağlayan bir eğitici;

“Kesinlikle çok fark var. Çoğunlukla anneler katıldı. Babalarla birlikte verilmesi gereken bir eğitim olmasına rağmen babaları eğitime katamıyoruz. Çünkü erkekler kurs saatlerinde iş yerinde oluyorlar (E4)” diyerek, kurslara anneler kadar babalarında katılması gerektiğini, fakat kurslar iş saatlerinde yapıldığı için, babaların bu kurslara katılım oranlarının az olduğunu belirtmiştir. Kurslara katılım konusunda babaların isteksiz olduğunu ifade eden bir eğitici;

“Anneler daha çok kursa katılmaktadırlar. Babalar bu konuda isteksizler (E1)” diyerek, kurslara katılım konusunda annelerin daha yoğun ilgi gösterdiğini ancak, babaların kurslara katılım konusunda isteksiz davrandıklarını belirtmektedir. Babaların kurslara katılımının kadınlara göre düşük olmasının nedenini; kurslarda kadınların yoğun olması olarak dile getiren bir eğitici;

“Anneler daha yoğun, babaların sayısı son derece azdı. Babaların katılmama nedeni, kadınların sayısı çok olduğu için erkekler katılmak istemiyor (E5)” diyerek yine anne katılım oranının yüksek olduğunu, erkeklerin kurslara katılım oranının düşük olmasının nedenini kurslarda kadın sayısı fazla olduğu için erkeklerin bu derslere gelmek istememesi olarak açıklamıştır. Halk Eğitim Merkezinden alınan bilgiler doğrultusunda kursların başında kaydedilen kursiyer sayısına bakıldığında toplam 7 kursa 137 kursiyer kaydedilmiştir. Bu kursiyerlerden sadece 3 tanesi erkektir. Geri kalan 134 kursiyerin tamamı kadın kursiyerlerden oluşmaktadır. Ayrıca yetişkin eğitimi bağlamında değerlendirildiğinde bu tür kurslara sadece anne babaların değil çocukların eğitiminde etkili olan tüm yetişkinlerin katılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Kurucası ile ilçesinde açılan Aile Eğitimi kurslarına kaydolup başarı ile tamamlayan 80 kursiyerden sadece 2’ si henüz evli olmayan, çocuk sahibi olmayan kursiyerlerdir. Bölgede boşanmaların çok yaygın ve boşanan çiftlerin çocuklarına büyükanne ve büyük babaların veya diğer akrabaların bakması oldukça sık rastlanan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu tür kurslara sadece anne babaların değil çocuğun bakımını üstlenen veya çocuk bakmasa dahi kişisel gelişimini sağlamak isteyen beceri geliştirmek isteyen bütün yetişkinlerin katılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. Aile Eğitimi kursları, bu açıdan düşünüldüğünde geniş bir katılımın sağlanamadığı kurslardır diyebiliriz. Aile Eğitimi veren eğitimciler, kursiyerlerin açılan kurslara devam edip etmediklerine ilişkin olarak “Kursiyer anne babaların kursa devamları hakkında ne düşünüyorsunuz? Devamsızlık oldu ise sizce sebebi nedir?” soruları yöneltilmiştir. Alınan cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6:Eğiticilere Göre Kurslara Devamsızlık Nedenleri

Aile Eğitimi Kurslarına Devamsızlık Nedenleri	Kursiyerler	f
Çocuk Bakımı	E1-E6	2
Kursa İlginin Kaybedilmesi	E4-E8	2
Ev İşleri	E4-E6	2
Bahçe İşleri	E4	1
Çalışma Hayatı	E7	1
Sağlık Sorunları	E5	1
Kurs Süresi	E1	1

Tablo 6 incelendiğinde; eğiticilerin kurslara devamsızlık yapmalarının nedenlerine ilişkin olarak, iki kişi çocuk bakımı, iki kişi zamanla kursa ilginin kaybedilmesi, iki kişi ev işleri yapmak zorunda olmaları, bir kişi bahçe işleri, bir kişi çalışma hayatı, bir kişi sağlık sorunları ve yine bir kişi kurs süresinin uzun olması olarak açıklamışlardır.

Aile eğitimine devamsızlık sebebini ve kurs süresinin uzun olması ve çocuk bakımı olarak gören bir eğitici;

“Devamsızlık fazla çünkü;14 Hafta çok uzun bir süre velilerin motivasyonu düşmektedir. İdeal süre 8 haftadır. Ayrıca katılımcılar genelde anneler ve çocuklarına bakmak zorunda oldukları için bazen gelemediler (E1)” demiştir.

Kurs olan ilginin kaybedildiğini, kursa katılanların genelde anneler olduğunu ve onların da ev işleri yapmak zorunda kaldıklarını ve mevsime bağlı bahçe işleri olduğunu belirten bir eğitici;

“Başta başvuru sayısı 30 dan fazla olmasına rağmen 1/3 oranında kursu bırakan oldu.Sebeplerini sordüğümüzde,bahar dönemi bahçe işleri,evdeki sorumluluklar kimisi de zamanla kurslardan sıkıldı (E4)” demiştir. Bu soruya verilen cevaplara bakıldığında ve Kurucaşile Halk Eğitim Merkezinden alınan veriler incelendiğinde kurslara katılan kursiyerlerin büyük bir kısmının kurs başında veya kursun ilerleyen zamanlarında kursta ya devamsızlık yaptıkları ya da kursu tamamen bıraktıkları görülmektedir. Kurs başlangıcında kaydedilen 137 kursiyerin 57 tanesinin kursu devamsızlık yaparak bırakması bunun en büyük göstergesidir. Eğiticiler açısından bu durumun farklı sebepleri bulunmaktadır. Kurs süresinin uzun olması, mevsime göre bahçe işleri, ev işlerinin yoğun olması, okul saatleriyle kurs saatlerinin aynı olmaması, küçük çocuk sahibi olmaları ve kurstan sıkılmaları olarak gösterilmektedir.

Aile Eğitimi kurslarında görev yapmış olan eğiticilere, bu kurslarda kullandıkları öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin olarak “Kursta kullandığımız öğrenme ve öğretme yöntem ve teknikleri nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlardan elde edilen bulgular Tablo 7’ de sunulmuştur. Tablo 7 incelendiğinde Aile eğitimi kursu veren eğiticilerin geleneksel ve çağdaş öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerini kullandıkları görülmektedir. Geleneksel öğrenme öğretme yöntemlerinden olan anlatım çalışma grubunda yer alan tüm

eğiticiler tarafından kurslarda kullanılmışken, soru-cevap yöntemi beş eğitici tarafından kullanılmıştır.

Tablo 7. Eğiticilere Göre Kurslarda Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Kullanılan Öğretim Yöntem Teknikleri	Eğiticiler	f
Düz Anlatım	E1-E2-E3-E4-E5-E6-E7-E8	8
Soru Cevap	E2-E3-E4-E6-E7	5
Drama	E1-E2-E3-E4-E6	5
Örnek Olay	E3-E4-E6-E8	4
Oyun	E1-E2-E6	3
Tartışma	E5-E6-E8	3
Grup Çalışmaları	E2-E6	2
Beyin Fırtınası	E5	1

Geleneksel yöntemlerin yanı sıra drama, oyun, örnek olay, tartışma, beyin fırtınası ve grup çalışması gibi yeni yöntem ve teknikler de kullanılmıştır. Yetişkin eğitiminde androgoji ilkelerine uygun olarak kursiyerlerin aktif bir şekilde öğrenme sürecine dahil edilmesi, öğrenmelerin daha kalıcı olmasını ve yetişkinlerin derslere daha fazla ilgi göstermesini sağlayacaktır. Öğrenenlerin öğrenme sürecine etkin bir biçimde dahil olduğu drama yöntemi beş eğitici tarafından kullanılmışken, yine yetişkin anne babaların kursa etkin katılımını sağlayacak örnek olay yöntemi dört eğitici tarafından kullanılmıştır. Konuşmacıların etkin bir biçimde sürece dahil olduğu bir diğer öğrenme öğretim teknik olan tartışma tekniği üç eğitici, öğrenenlerin öğrenirken eğlenmelerini sağlayan oyun tekniği üç eğitici tarafından kullanılmıştır. Öğrenenlerin karşılaşılan problemlerin farklı çözüm yollarını düşünme ve olaylara farklı bakış açıları geliştirmeyi geliştiren beyin fırtınası tekniği bir eğitici tarafından kullanılmıştır. Bu konuda bir eğitici;

“Kurslarımız deneyim paylaşımı ve etkinlik temelli bir eğitim süreci ile geçti. Soru-cevap, drama, küçük ve büyük grup çalışmaları, anlatım, oyun, hikaye vb. pek çok yöntem ve teknik kullanılmıştır (E2)” demiştir. Çalışma grubunda yer alan eğiticilerin, aile eğitimi kurslarında öğrencileri yetişkin anne babalar olacağı için pedagojik yaklaşımın yanı sıra androgojik yaklaşıma da sahip olmaları gerekliliği, eğitici belgelerini aldıkları eğitimlerde kendilerine özümsetilmiş, ancak uygulamada eğiticilerin tamamının kurslarda öğrenme-öğretim yöntem ve tekniklerinden çok fazla yararlanmadıkları, geleneksel yöntem ve tekniklerle daha fazla zaman geçirildiği düşünülmektedir..

Aile Eğitimi kurslarında kurs veren eğiticilere, toplam 14 hafta süren bu kursların kurs sonunda “Eğitimci ve Aile Eğitimi Kursu veren bir eğitici olarak, aile eğitimi programının uygulanmasının anne-babalara ve çocuklarına katkısı nelerdir? Programın aksayan yönlerini ve eğitim-öğretim sistemimize olan katkıları ve etkileri açısından kısaca açıklar mısınız?” Soruları yöneltmiş ve alınan cevaplara göre kursun anne babalara katkılarına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 8’ de sunulmuştur. Tablo 8 incelendiğinde bu konuda eğiticilerden yedi kişinin cevap verdiği ve görüşlerin beş başlık altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 8:Eğiticilere Göre Kursların Anne Babalara ve Çocuklarına Olan Katkıları

Kursların Anne Babalara ve Çocuklarına Olan Katkıları	Eğiticiler	f
Etkili İletişim Becerisi Geliştirme	E1-E2-E3-E4-E6	5
Kişisel Gelişim Sağlama	E1-E2-E3-E4	4
Akademik Başarı Artar	E2-E3-E4-E6	4
Sosyal Ortam Sağlıyor	E5	1
Şiddeti Önleme	E8	1

Çalışma grubunda yer alan eğiticilerden dört kişi aile eğitimi kurslarının anne babalara çocuk yetiştirmede ve günlük yaşamlarında kişisel gelişim ve beceri sağladığını, beş kişi kursların anne babaların birbirleriyle ve çocuklarıyla iletişim becerilerini geliştirdiğini, dört kişi kurslara katılan anne babaların çocuklarının akademik başarısının arttığını, bir kişi kursların kursiyerlere sosyal ortam sağladığını ve yine bir kişi kursların anne babaların çocuklarına şiddetini önlediğini dile getirmişlerdir. Bu konuda bir eğitici;

“Anne ve babaların çocuklarının gelişim dönemlerini bilmeleri ve yaşadıkları sorunlar karşısında çocuğuyla nasıl iletişim kurmaları gerektiği konusunda bilgi sahibi oluyorlar. Örnek vakalar ve uygulamalarla kendilerini geliştirme imkanı buluyorlar (E1)” diyerek kurslar sonucu kursiyerlerin kendilerini geliştirdiklerini ve iletişim becerilerinin geliştiğini belirtmiştir. düzenlenmesinde de etkili olduğundan bahsetmiştir. Bir diğer eğitici;

“Çocuğa şiddetin ve tacizin önlenmesi için en önemli basamak aile eğitimi, bu konuda bilinçleniyorlar (E8)” demiştir. Bu durum özellikle köylerdeki aileler açısından son derece önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olan ailelerde şiddet unsuru daha yaygın olarak çıkmaktadır. Bu açıdan aile eğitimi kurslarının çocuklara karşı şiddeti önlemede olumlu katkılar yapacağı düşünülmektedir. Aynı şekilde eğiticiler yöneltelen sorunun devamı olan kursların aksayan yönlerine ilişkin bulgular Tablo 9’ da sunulmuştur.

Tablo 9:Eğiticilere Göre Aile Eğitimi Kurslarının Aksayan Yönleri

Kursların Aksayan Yönleri	Eğiticiler	F
Babaların Katılımı Yetersiz	E2-E3-E4-E6	4
Ulaşım Sorunu	E1-E2	2
Eğitim Ortamı	E3-E7	2
Kurs Süresi Uzun	E1	1
Tanıtım	E8	1
Değerlendirme Anketleri	E2	1
Eğitici Yetersizliği	E6	1
Yönetici Bilgisizliği	E6	1

Kursların aksayan yönlerine ilişkin olarak Tablo 9 incelendiğinde, eğitimcilerden yedi kişinin görüş belirttiği ve sorunlu görünen alanların yedi kategoride yoğunlaştığı görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan eğitimcilerden dört kişi bu kurslarda görülen en büyük sorunun kurslara katılımda babaların anneler kadar istekli olmaması ve kurslara gelmemelerini, bir eğitici kurs süresinin uzun olmasını, iki eğitici ulaşım sorunları olduğunu, yine iki eğitici eğitim ortamlarının yetersiz kaldığını, bir kişi yeterince kurs tanıtım ve reklamının yapılmadığını, bir kişi kurs değerlendirme anketlerinin olmadığını, bir kişi kurs veren eğitici sayısının yetersiz olduğunu ve yine bir kişi okul yöneticilerinin kurslar hakkında bilgisizliği dile getirmişlerdir. Bir eğitici;

“Programın en aksayan yönü babaların eğitime katılmamasıdır. Bunun için eğitim saatleri, eğitim ortamı gerekirse kahvehanelere bile taşınmalı, katılmak isteyen aslında var. Çevre baskısı ve çalışma saatlerinden dolayı katılmıyorlar (E4)” diyerek, kurslara babaların katılmamasının nedenleri üzerinde durmakta ve çalışma saatlerini, çevre baskısını ve kahvehane kültüründen zaman bulamamayı nedenler arasında sıralamaktadır. Bir diğer eğitici;

“Aslında bir şekilde eğitim zorunlu tutulabilir. Belediyelerde nikah izni verirken en azından aile eğitimine katılım da istenebilir. Askeriyede eğitim verilebilir. Bakanlık ise biraz daha eğitici eğitimine devam etmeli, eğitimlerin devamından haberimiz olmuyor. Kurucaşile’de ise katılım çok güzeldi potansiyel var. Biraz daha babaların katılımı artarsa eğitim etkili olur (E6)” diyerek anne ve babaların zorunlu olarak bu kurslara katılım yollarına çözüm üretmeye çalışırken aynı zamanda eğitici yetersizliğinden bahsetmektedir. Eğitimcilerden bir kişi kursların aksayan yönlerine yönetici bilgisizliğini belirtmiştir. Bu eğitici;

“Yöneticilerin bilgi eksikliği nedeniyle kursun düzenlenmesi ve yürütülmesi noktalarında sıkıntı yaşanabilmektedir (E6)” demiştir. Eğitcinin burada dile getirmek istediği okulda kurs açılacağı, kursun mesai saatleri dışında yapıldığı durumlarda okulların açılmak istenmemesi ve kurslara sınıf tahsis edilmesinde engeller çıkarılması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda okul yöneticilerinin bu tür kurslar hakkında bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çalışma grubunda yer alan eğitimcilere son olarak “Bunların dışında belirtmek istediğiniz bir şey var mı?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplara ilişkin bulgular Tablo 10’ da sunulmuştur.

Tablo 10 :Eğiticilerin Önerilerine İlişkin Bulgular

Görüşler	Eğiticiler	f
Veli Katılımı Arttırılmalı	E1-E3	2
Kurslar Zorunlu Olmalı	E2-E4	2
Babaların Katılımı Arttırılmalı	E4-E8	2
Eğitici Sayısı Yetersiz	E5	1

Tablo 10 incelendiğinde eğitimcilerden kursları yönelik iki kişi veli katılımı arttırılmalı, iki kişi kurslar zorunlu olmalı, iki kişi babaların katılımı arttırılmalı ve bir kişi eğitici sayısı yetersiz demiştir. Veli katılımı arttırılmalı diyen bir eğitici;

“Bu tarz eğitimlere veli katılımını arttıracak çalışmalar yapılmalı ve veliler teşvik edilmelidir (E1)” diyerek kurslara veli katılımını arttıracak çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bir diğer eğitici;

“Biraz daha babaların katılımı artarsa eğitim etkili olur (E8)” diyerek aile eğitimi kurslarına babaların katılımının artırılması gerektiğini, böylece bu kursların daha etkili olacağını belirtmiştir.

b)Kursiyerlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde Aile Eğitimi Programları kapsamında açılan kursların yetişkinlerin eğitimi açısından etkililiğine ve kursiyer anne babaların davranış ve becerilerini geliştirilmesindeki etkisine ilişkin kurslara katılmış ve başarıyla tamamlamış olan kursiyerlerin bakış açısını içeren bulgu ve yorumlar yer almaktadır. Aile Eğitimi kurslarına katılıp başarı ile tamamlayan kursiyerlere, aile eğitimine ve gerekliliğine bakış açılarını belirlemek amacıyla ilk olarak, Aile Eğitimi kursu almış olan kursiyerlere “Anne babaların eğitiminin gerekliliği ve bu kursların yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” soruları yöneltilmiştir. Aile eğitimi kurslarının gerekliliğine ilişkin gerekçelerden elde edilen bilgiler Tablo 11’ de sunulmuştur.

Tablo 11: Kursiyerlere Göre Aile Eğitiminin Gerekliliğinin Önemine İlişkin Bulgular

Aile Eğitimi Niçin Gereklidir?	Kursiyerler	f
Etkili İletişim	E9-E10-E13-E15-E23-E25	6
Çocukların Eğitimi	E2-E4-E5-E14	4
Doğru Bilgi Alma	E6-E9-E11	3
Davranışlar Değişmeli	E1-E3-E7	3
Çocuklarımız İçin	E8-E19	2

Tablo 11 incelendiğinde kursiyer anne babalardan altı kişi aile eğitim kurslarını etkili iletişim geliştirmek için, dört kursiyer çocukların eğitimi için, üç kursiyer doğru bilgi almak için, üç kursiyer davranışlarda değişiklikler olması için ve iki kursiyer çocuklarımız için gerekli görmektedirler. Aile eğitimi etkili iletişim için gereklidir diyen bir kursiyer;

“Kurs gerekliydi. Çocuğumla daha iyi diyalog kurabilmek ve geleceğe dair daha iyi bilgi edinebilmemiz için bu kurslar olmalı. Kurs yeterliydi ama devamı olmadı, devamı yapılıns istiyoruz (E9)” diyerek çocuğuyla daha iyi iletişim kurabilmek için aile eğitimi kurslarının gerekli olduğunu düşünmektedir. Aile eğitimi kurslarını anne babaların çocuklarına olan davranışlarını değiştirmeleri ve onlarla daha iyi iletişim kurabilen bireyler olmaları açısından gerekli bulunmaktadır. Çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin, kurs sonrasında çocuklarının okul hayatlarına bakış açılarında bir değişiklik olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla “Aile Eğitimi kursunda aldığımız bilgiler doğrultusunda, çocuğunuzun okul hayatına etkiniz konusunda ne gibi değişiklikler oldu?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen bilgilere ilişkin bulgular Tablo 12’ de sunulmuştur.

Tablo 12: Kursiyerlerin Kurs Sonrası Çocuklarının Okul Hayatlarına Bakış Açılarındaki Değişikliklere İlişkin Bulgular

Kursiyerlerin Bakış Açılarındaki Değişiklik	Kursiyerler	f
Öğretmenlerle İşbirliğim Arttı	K1-K2-K3-K6-K10-K11-K14	7
Problem Çözme Yöntemimiz Değişti	K6-K10-K11-K17-K19-K20	6
Değişiklik Olmadı	K7-K13-K16-K18-K21-K25	6
Ödev Yapma Sürecimiz Değişti	K1-K2-K3-K9	4
Çocuğuma Olan İlgim Arttı	K9-K22	2

Tablo 12 incelendiğinde; bu soruya 18 kursiyer cevap vermiş ve bulgular beş kategoriye ayrılmıştır. Kursiyerlerden yedi kişi kurs sonunda öğretmenlerle işbirliğinin arttığını, altı kişi problem çözme yöntemlerinde değişiklik olduğunu dört kişi ödev yapma süreçlerinin değiştiğini, altı kişi kurs sonunda kendilerinde, çocuklarının okul hayatlarına bakış açılarına ilişkin hiçbir değişiklik olmadığını ve iki kişi çocuklarına olan ilgilerinin arttığını belirtmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan altı kursiyer kurs sonunda kendilerinde, çocuklarının okul hayatlarına bakış açılarına ilişkin hiçbir değişiklik olmadığını kurs öncesi durum ne ise kurstan sonrada aynı şekilde devam ettiğini belirtmişlerdir. Bir kursiyer;

“Bakış açım aynıydı. Kursta da düşündüğüm ve uyguladığım konuların doğru olduğunu öğrenmek daha da pekiştirdi davranışlarımı (K18) diyerek kurs öncesinde de okul hayatına ilişkin uygulamalarının doğru olduğunu dile getirmiştir. Alınan bu cevaplar sonunda kursların, çocukların okul hayatlarına ilişkin olarak kazanımlarının yetersiz olduğu veya bu yetersizliğin eğitimcilerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışma grubunda yer alan kursiyerlerden yedi kişi kurs sonunda çocuklarının okullarına daha çok gitmeye başladıklarını ve çocuklarının öğretmenleriyle daha fazla işbirliği yapmaya başladıklarını beş kişide aynı zamanda problem çözme yöntemlerinin değiştiğini ifade etmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan kursiyerlerden iki kişi bu kurslar sonunda çocuklarına olan ilgilerinin arttığını dile getirmişlerdir. Bu konuda bir kursiyer;

“Kurs öncesinde çocuğum okulla ilgili bir şey anlatacağında veya ödevi olup onu soracağında, elimde işim varsa dinlemezdim. Ancak kursta öğrendiklerimden sonra çocuklarımı dinlemenin ne kadar önemli olduğunu gördüm. Şimdi elimde ne iş olursa olsun çocuklarıma zaman ayırırım (K9)” diyerek, kurstan sonra çocuğuna olan ilgisinin arttığını dile getirmiştir. Aslında bu kursiyerin dile getirdiği durumun pedagojik olarak ele alındığında çocuklar için son derece önemli olan bir olguyu özetlediği görülmektedir. Çocuklarının okulda o gün ne yaptıklarını merak etmeyen, çocukları okul yaşantılarını anlattığında onları dinlemeyip işlerini yetiştirmeye çalışan anne babaların çocuklarında okula ve derslere olan ilgi ve alakanın giderek azalacağı düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, aile eğitimi kurslarında anne babaların bu şekilde bir kazanım elde etmesinin, eğitim sistemimiz açısından yararlı olduğu düşünülmektedir. Aile Eğitimi kurslarını başarıyla tamamlayan kursiyerlerin kurs sonunda etkili iletişim becerilerine ne düzeyde sahip olduklarına ve bu becerilerini günlük hayata aktarıp aktaramadıklarına ilişkin “Aile Eğitimi kursunda aldığınız bilgiler doğrultusunda, çocuğunuzla etkili ve empatik iletişim kurmadaki bakış açınızda ve tutumlarınızda ne gibi değişiklikler oldu?” Aile eğitimi kurslarından sonra kursiyerlerin iletişim konusunda hangi kazanımları elde ettiğine ilişkin bilgiler Tablo 13’ te verilmiştir.

Tablo 13: Kursiyerlerin Kurs Sonrası Hangi İletişim Becerilerini Geliştirdiklerine İlişkin Bulgular

Kazanılan İletişim Becerisi	Kursiyerler	f
Empati	K2-K3-K4-K7-K14-K16	6
Ben Dili	K1-K3-K5-K9-K10	5
Olumlu İletişim	K14-K15-K18-K20	4
Etkili Dinleme	K1-K24-K25	3

Tablo 13 incelendiğinde kursiyer anne babalardan altı kişi kurslarda iletişim becerisi olarak empatiyi öğrendiğini, beş kişi ben dili kullanmayı öğrendiğini, dört kişi olumlu iletişim becerisi geliştirdiğini ve üç kişi etkin dinlemeyi öğrendiğini belirtmiştir. Empati kurmayı öğrendim diyen bir kursiyer;

“Çocuklarıma empatiyle yaklaşmaya çalışıyorum, aile içi iletişimimiz gayet iyi, onları daha çok anlamaya çalışıyorum (K7)” diyerek aile eğitimi kursları ile birlikte çocuklarına empatik bir dille yaklaştığını, onları anlamaya çalıştığını ve aile içi iletişimlerinin iyi olduğunu ifade etmektedir. Aile eğitimi kurslarından iletişim konusunda ben dili kullanmayı öğrendim diyen bir kursiyer;

“Değişiklik oldu, “ben dili” kullanmak çocuğumda daha sakinlik ve kendini daha fazla ifade edebilmesini sağladı (K5)” diyerek kurslardan sonra çocuğuyla ben dili kullanarak iletişim kurduğunu ve çocuğunun daha sakin bir tavır takınarak kendini daha iyi ifade edebilmesini sağlamıştır. Kursiyerlerin dile getirdiği durumlar değerlendirildiğinde aile eğitimi kurslarının anne babaların sadece çocuklarına yönelik değil, etraflarındaki tüm insanlara yönelik olarak ve eşler birbirlerine karşı daha güzel iletişim dili kullanmaya başladıkları ve problemlerini çok daha kolay ve zararsız çözüme kavuşturdukları düşünülmektedir. Çalışma grubunda yer alan kursiyerlere birer yetişkin olarak aldıkları bu 14 haftalık eğitimin onlara ne kattığına ilişkin veri elde etmek üzere “Aile Eğitimi kursunun size katkıları nelerdir? (Bir yetişkin olarak sizde neleri değiştirdi?)” sorusu sorulmuş ve 9 kategoride yoğunlaşan cevaplar alınmıştır. Bu yanıtlara ilişkin bulgular Tablo 14’ te sunulmuştur.

Tablo 14: Kursiyerlerin Kurs Sonrası Bir Yetişkin Olarak Kurs Kazanımlarına İlişkin Bulgular

Aile Eğitimi Kursunun Katkısı	Kursiyerler	f
İletişim	K1-K5-K7-K9-K11-K15-K16-K19-K20-K22-K24	11
Davranış Değişikliği	K10-K13-K14-K18-K19-K20-K23-K25	8
Yanlış Bilgi	K1-K4-K5-K6-K15-K21	6
Doğru Bilgi	K3-K8-K12-K17-K24	5
Vakit Geçirme	K2-K20-K22	3
Sorumluluk	K2	1
Sabır	K4	1
İşe Yarar Hissetmek	K4	1
Sosyal Hayat	K16	1

Tablo 14 incelendiğinde yapılan aile eğitimi kurslarının kurslara ne kattığına ilişkin soruya kursiyerlerden onbir kişi bu kurslar sayesinde iletişim becerilerinin arttığını, sekiz kişi davranışlarında olumlu yönde değişiklikler olduğunu, altı kişi yanlış bilgilerinin olduğunu farkına vardığını, beş kişi anne babalık becerileri konusunda doğru bilgiler edindiklerini, üç kişi çocuklarıyla artık daha güzel vakit geçirdiklerini, bir kişi sorumluluklarının farkına vardığını, bir kişi çocuklarına karşı sabırlı olmayı öğrendiğini, bir kişi kendini işe yarar hissettiğini ve bir kişi sosyal hayatının zenginleştiğini belirtmişlerdir. İletişim becerilerim gelişti diyen bir kursiyer;

“Bir yetişkin olarak eşimle, çocuklarımla ve arkadaşlarımla olan ilişkilerimde empati kurmayı öğrendim (K7)” diyerek kurs sonunda sadece çocukları değil çevresindeki diğer insanlarla da olumlu iletişim becerileri geliştirdiğini belirtmektedir. Çalışma grubunda yer alan kursiyerlere son olarak kursta fark ettikleri aksayan yönleri belirtmeleri istenmiş ve kendilerine “Kursların eksik ve hatalı bulduğunuz yönleri nelerdir? Açıklayınız.” sorusu

sorulmuş ve cevaplar 6 kategoriye ayrılarak, elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 15’ te sunulmuştur.

Tablo 15: Kursiyerlerin Kursların Aksayan Yönlerine İlişkin Bulgular

Kursiyerlere Göre Kursun Aksayan Yönleri	Kursiyerler	F
Baba Katılımı	K1-K2-K3-K4-K9-K16-K19-K21-K24	9
Kurs Tekrarı	K1-K3-K9-K12-K15-K19-K21	7
Zorunluluk	K4-K7-K15	3
Kurs Yeri	K3-K6	2
Ev Ziyaretleri	K4-K9	2
Kursiyer Çeşitliliği	K7	1

Tablo 15 incelendiğinde aile eğitimi alan kursiyerlerin kursun aksayan yönlerine nelerdir? Sorusuna verdikleri cevaplarda, dokuz kişi baba katılımının az olduğunu ve babalarında katılması gerektiğini, yedi kişi kursların tekrarının yapılması gerektiğini, üç kişi katılımların zorunlu olması gerektiğini, iki kişi kurs yerinin gerekirse değiştirilmesi gerektiğini, iki kişi ev ziyaretleri yapılması gerektiğini ve bir kişi kurslara anne ve babaların dışında diğer ebeveynlerinde katılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Aile eğitimi kurslarına babaların katılımının daha fazla olması gerektiğini ifade eden bir kursiyer;

“Babanın katılımını isterdim ama gitmez; işten vakit ayıramaz, ayrıca gerek görmüyor sorumluluk annede diye düşünüyor (K1)” diyerek eşinin de bu kursa katılmasını istediğini ancak işten zaman bulamadığı için ve çocuk yetiştirme sorumluluğunu anneye bıraktığı için katılmadığını ifade ederek bu kursların genel ve en büyük problemlerinden birini dile getirmiştir. Kurslara katılan anne babaların çocuklarının belli bir davranış kalıbında olduğunu, fakat parçalanmış aile çocuklarının ya da kurslara katılmayan ailelerin çocuklarının asıl problemi teşkil ettiğini düşünmektedir. Çocukların sadece anne babalardan oluşan bir çevreleri olmadığı, onların kişisel gelişimlerinde diğer insanların da çok büyük katkıları olduğu gerçeğinden yola çıkarak anne babalar dışında diğer ebeveynlerin de bu kurslara katılmasının bir zorunluluk olacağı düşünülmektedir.

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Aile eğitimi eğiticiler tarafından son derece önemli ve gerekli görülmektedir. Eğiticilerin kurslara katılım oranlarının düşük olmasının nedenleri olarak, kursların tanıtımının yeterince yapılmaması, anne babaların bilgisizliği, kurs merkezlerine ulaşım güçlüğü, kursların anne babalara maddi destek sağlamaması, kurs saatinde çocuklarını bırakacak kimselerin bulunmaması, kurs yer ve saatlerinin uygun olmaması söylenebilir. Alanda yapılan bir araştırmanın sonuç ve öneriler bölümünde; “Aile eğitim programları okullar dışında da ailelerin rahatlıkla ulaşabileceği aile yaşam merkezleri, halk eğitim merkezleri gibi toplum merkezlerinde de düzenlenmelidir. Bu merkezlerde düzenlenecek programların yerel yönetimlerce desteklenmesiyle daha geniş kitlelere ulaşabilmek mümkün olacaktır” (Şahin ve Özbey, 2007) ifadeleri yer almış olup bu araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Kurslara yoğun olarak annelerin katıldığı baba katılım oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında kursların iş saatlerine koyulması, babaların

ilgisiz olması, kadın kursiyer sayısı yoğun olduğu için erkeklerin katılmak istememesi ve babaların çocuk bakım işleriyle meşgul olmamaları gibi etkenler sıralanmıştır. MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2013 yılı verilerine göre ülkemizde Baba Destek Eğitimi kurs programına toplam 3974 baba katılmışken yine aynı yıl verilerine göre Anne Destek Eğitim Programına 31007 anne katılmıştır. Bu rakamlar araştırma sonucu olan babaların katılım oranının düşük olmasını desteklemektedir. Kurslara devamsızlığın fazla olmasının nedenleri arasında, anne babaların çocuklarına bakmak zorunda olmaları, kursa olan ilginin zamanla kaybedilmesi, ev işleri, bahçe işleri, sağlık sorunları ve kurs süresinin uzun gelmesinin sıralandığı görülmüştür. Kurslarda çoğunlukla geleneksel eğitim öğretim süreçleri kullanılmakta, kısmen de kursiyerleri etkin duruma geçirecek modern öğrenme öğretme yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır. Bu durumun bazı kazanımların kursiyerler tarafından özümsemesini zorlaştırdığı düşünülmektedir. Bu Durum, MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Okul Öncesi Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi'nde (Obader) yer alan, "Aile eğitim etkinliklerinde sadece düz anlatım yöntemi yeterli değildir. Ailelerin aktif katılımlarını sağlayacak, öğrenmenin kalıcılığını artıracak ve grubun dinamiklerine uygun teknikler kullanmak gereklidir" (anaokulu.cu.edu.tr). ifadeleri ile desteklenmektedir. Aile eğitimi kurslarının kursiyerlere sağladığı faydalara bakıldığında; anne babalarda etkili iletişim becerilerini geliştirdiği, kişisel gelişimlerini sağladığı, bu kurslara katılan anne babaların çocuklarının akademik başarılarının daha yüksek olduğu, kursların anne babalara sosyal ortam sağladığı ve kursların aile içi şiddeti önlediği düşünülmektedir. Kursların aksayan yönleri ele alındığında; babaların katılımının yetersiz olması, kursiyerlerin ulaşım sorunu yaşaması, eğitim ortamlarının kısmen yetersiz bulunması, kısmen kurs süresinin uzun bulunması, kurs tanıtımlarının Halk Eğitim Merkezlerince yeterince yapılamaması, eğitici sayısının yetersiz olması ve eğiticilerin çoğunun atama ve yer değiştirme ile bölgeden ayrılmış olması ve okul yöneticilerinin bilgisizliği bu kursların olumsuz yönleri olarak düşünülmektedir. Aile eğitimi eğiticiler tarafından önemli ve gerekli görülmektedir. Bir araştırmada benzer konulara dikkat çekilerek, araştırmaya katılan velilerin tamamının görüşleri doğrultusunda, uygulanan aile eğitim programının ailelere olumlu katkılar sağlama konusunda etkili bir program olduğu tespit edilmiştir (Yıldırım, 2012). Kursiyerler bu kursların yapılmasından ve bu kurslara katılmaktan oldukça memnun görünmektedir. Kursiyer anne babaların bu kurslarda etkili iletişim geliştirebilme, çocukların eğitiminde daha sağlıklı bilgilere sahip olma, doğru bilgiler edinme ve davranışlarındaki yanlışlıkların değişmesi gibi faktörlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Kurslar vasıtasıyla, anne babaların, çocuklarının okul hayatları ile ilgili tutum ve davranışlarında olumlu gelişmeler yaşandığı ifade edilmekte olup bunlar şöyle sıralanmaktadır; öğretmenlerle işbirliğinin arttığı, problem durumlarıyla karşılaşıldığındaki problem çözme yöntemlerinin olumlu yönde değiştiği, çocuklarının ödev yapma davranışlarının değiştiği ve çocuklarına olan ilgilerinin arttığı söylenebilir.

Kurs sonunda kursiyerlerden önemli oranda bir grup gelişim ve öğrenme özelliklerini öğrendiğini düşünürken, bazı anne babalar gelişim ve öğrenme özelliklerini öğrenemediğini belirtmiştir. Anne babalardan bazıları kısmen öğrendiğini ancak zamanla unuttuğunu belirtmişlerdir. Aile eğitimi alan anne babalar kendilerini etkili iletişim becerilerine sahip bireyler olarak görmekte, kurslarla beraber iletişim becerilerinin geliştiğini belirtmektedirler. Bu konuda kısmen iletişim becerisi geliştirme sürecinden etkilenmediğini belirten kursiyer de bulunmaktadır. İletişim konusunda, kursiyerlerde, empati kavramının geliştiği, ben dili kullanımının arttığı, olumlu iletişim becerilerinin geliştiği ve etkili dinleme becerisinin geliştiği söylenebilir. Yine bir araştırmada kursiyerlerin kurstan çocukla etkili iletişim kurabilme konusunda kazanım elde ettikleri belirtilmiş (Yıldırım, 2012), bu haliyle araştırma ile benzerlik göstermiştir. Anne babalar genellikle çocuklarının başarı durumlarını

değerlendirme konusundaki bakış açılarının kurs sonunda değiştiğini belirtse de, yine büyük bir çoğunluğu çocuklarının akademi başarı göstermesini istediği ve hedeflediği anlaşılmaktadır. Kursiyer anne babalar kurs sonunda; iletişim becerilerinin arttığını, kendilerinde olumlu yönde davranış değişiklikleri yaşandığını, çocuk yetiştirme konusunda yanlış bilgileri olduğunu fark ettiklerini ve bunların olması gereken doğru bilgilerini edindiklerini, çocuklarına daha fazla zaman ayırmaları gerektiğini anladıkları ve çocuklarıyla daha fazla zaman geçirdikleri, sorumluluk duygularının arttığını, daha sabırlı hareket etmeyi öğrendiklerini, kendilerini işe yarar hissettiklerini ve sosyal hayatlarının zenginleştiğini belirtmektedirler. Kursiyerlere göre babaların bu kurslara daha az katılması, kursların tekrarının olmaması, kursa katılımın zorunlu tutulmaması, kurs yerlerine ulaşımının zor olması, ev ziyaretlerinin yapılmaması, anne babaların yanında diğer aile büyüklerinin katılmaması bu kursların olumsuz yönleri arasındadır. Bir araştırmada kursiyerlerin kurslara yönelik önerilerinde cinsiyet dağılımı açısından erkekleri biraz daha içine katması gerektiği (Yıldırım, 2012) yer alarak, babaların katılımı açısından elde edilen bulgular ile benzerlik göstermiştir.

Öneriler

Kursların yeterince tanıtımı yapılarak daha fazla ailenin, aile büyüklerinin özellikle babaların katılımı sağlanmalı bu amaçla kurs yerlerine ulaşım, yer, kurs saati ailelere uygun şekilde düzenlenmelidir.

Kurslarda devamsızlığa neden olan sorunlar çözümlenmelidir.

Kurslarda yeni eğitim teknolojileri, teknik ve yöntemleri kullanılmalı, materyal kullanımına önem verilmelidir.

Kursiyerlerin yetişkin bireyler olduğu unutulmamalı ve öğrenme-öğretmen sürecinde yetişkin öğrenme ilkeleri (Androgoji) göz ardı edilmemelidir.

Kurs süreleri makul olan, başlangıç ve hazırlık kursları veya seminerleri düzenlenerek katılımlar görece zorunlu tutulmalı, anne babaların Aile Eğitimi Programları hakkında bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

Aile eğitimi kurslarında görev alacak, daha fazla sayıda eğitici yetiştirilmelidir. Çünkü öğretmen atama ve yer değiştirme ile öğretmenler yer değiştirmekte ve bölgede eğitici yetersizliği yaşanabilmektedir.

Kursları ve kursiyer katılımını özendirmek amacıyla, kursiyerlere maddi teşvik sağlanmalıdır.

Kaynakça

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012).

Bilimsel Araştırma Yöntemleri (13. Baskı). Pegem Akademi. S.12. Ankara:

Cavkaytar, A. (2000). *Özel Eğitim. Ailelerle Birlikte Çalışma İçinde*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları. 171–188.

Çomaklı, D. (2006). *Türk ve Alman Ailesinde Kadının Çocuk Eğitimindeki Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Şahan, G. (2012). *Almanya' da İlkokullara Devam Eden Türk Öğrencilerin Başarılarını*

- Etkileyen Faktörlerin Nitel Bir Analizi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tomar, G.Y. (2007). *Göç Alan Semtlerde Yaşayan Ailelerin Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ünlü, S. (1986). *İşitme Engelli Çocukları Olan Ailelerin Uzaktan Öğretim İle Eğitilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Üstünoğlu, Ü. (1991). *Okulöncesi Dönemdeki Aile Eğitiminde Benimsenebilecek Farklı Yaklaşımlar*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (1-2), 121-133.
- Yavuzer, H.(1993). *Çocuk ve Suç* (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A, Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları
- Yıldırım, M. (2012). *Kuruma dayalı aile eğitim programlarının ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin okul başarılarına etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- <http://ailegitimi.meb.gov.tr/.../Aile%20Egitiminin%20Tarihsel%20Gelisimi-09>
08.03.2015 tarihinde indirildi.
- http://anaokulu.cu.edu.tr/_/file/OBADER_2013.pdf 05.05.2015 tarihinde indirildi.